

פרשת ראה | עלון מס' 39

'תאורת רחוב בעולם חשוד'

הרי הוא יקבל עונש... שיבין את חומרת מעשהו...

כו: רָאָה אֲנֹכִי נִתַּן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרִכָּה וּקְלָלָה: כּוּ: אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹקֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֹתְכֶם הַיּוֹם: כח: וְהִקְלַלְתָּ אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹקֵיכֶם וְסָרְתֶם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֹתְכֶם הַיּוֹם לְלַקֵּת אַחֲרַי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם:

כמשל אם מציינו שגואל הדם רשאי להרוג את הרוצח... וודאי שאין זה בשביל לחנך אותו לעתיד לא לחזור על מעשים כאלו... וכן התופס גנב במחירתו, לא נאמר שבעל הבית מכה אותו בכדי לחנך אותו... לא לשוב לסורו... ודאי שהמכות הם כנקמה... לסגור חשבון עם העבריינין שהעז לפרוץ לביתו... הרי העונש הוא על פעולת העבר... וכן במקרה שהאדם נותן פרס לחברו על שסייע בעדו בעניין כזה או אחר, הרי זה בוודאי על פעולת העבר...

אך ישנה צורה אחרת של שכר ועונש שזה על פעולת עתיד - כשאבא נותן לילד איזה פרס בכדי לעודד אותו להמשיך ולהתנהג בצורה טובה... ולחילופין שהאב יעניש את הבן על סירובו ללכת לעזור לסבתא... כאן העונש הוא לא על מה שבפועל הוא לא עשה... כי אם לגרום לחנכו להיטיב את דרכיו בהמשך... שידע שצריך לעזור...

אם כן יוצא - שהשכר והעונש הניתנים על פעולות העתיד הם שווים לחלוטין, כי הם לא מגיעים בגלל שמגיע לאדם או לא מגיע... לא זה הנושא בכלל... אלא זה רק תמיכה ועידוד בכדי לכוון את האדם...

וזהו ביאור דברי המדרש - אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לְרַעְתֶּם נִתְּמִי לְהֶם בְּרִכּוֹת וּקְלָלוֹת - כי אם זה היה לרעתם אז אין בכלל מה להשוות בין הברכה לקללה... כי הברכה היא בעצם על עשייה טובה, והקללה היא על עשייה רעה... ואנחנו יודעים שהקללה באה גם על אי עשייה טובה... וכן הברכה בא תבוא גם על אי עשייה רעה... אֵלֶּא לְהוֹדִיעֶן אִיזו דְרָךְ טוֹבָה שְׂיִבְחֶרּוּ אוֹתָהּ - כל המטרה היא על העתיד, לכוון אותם מהי הדרך הרצויה שבה צריך לצעוד... כְּדִי שְׂיִטְּלוּ שָׂכָר - וע"י שאדם יבחר בדרך של הברכה הוא יזכה לעתיד לבוא לקבל שכר... בעולם הזה אין שכר ועונש... את החשבונות פורעים שם... אחרי מאה ועשרים... שם יש סיכום סופי ודין וחשבון... ולפי זה מקבלים שכר ועונש... כאן אומר הקב"ה לישראל הרי אני מדליק לפניכם פנס שיאיר לכם את הדרך, שכדאי ללכת בה... כי אם תלכו בדרך שאני מאיר לכם בבחינת 'ובחרת בחיים' תזכה לברכה... לשכר.. ואם חלילה תבחר בדרך השנייה, תקבל קללה ועונש חלילה וחבל... מִמָּה שְׂקָרִינוּ בְּעֵנֶן - רָאָה אֲנֹכִי נִתַּן לַפְּנִיכֶם וּגו' וזה המדרש אומר מקורו מפרשתנו...

וממילא יוצא כי הברכה והקללה טמונים באותו הדבר אם מבצעים... זוכים לברכה... ואם חלילה לא... הרי מקבלים קללה... אבל לא כעונש... שזה

בפשטות ברכה וקללה זה אמצעי - כשאני הולך לבקש ברכה מגדול בישראל, הרי אני רוצה שברכתו תשפיע עלי לטובה ותתקיים, הוי אומר האמצעי שלי להשיג את המטרה, כרוכה בברכה שאקבל... ולהפך קללה... מי שחלילה מקבל קללה, הרי היא יוצרת פחד ומורח, שחלילה הקללה תתקיים והתוצאה שלה תהיינה הרת אסון...

כאן הקב"ה אומר לעם ישראל הנה לפניכם ברכה וקללה - משמע שזה מהות ולא אמצעי... אתה רוצה לזכות לברכה?? בבקשה תשמעו למצוות שלי... אתה חלילה רוצה לזכות לקללה?? אל תשמעו...

רק לכאורה צריך להבין ממה נפשך - איך יכול להיות שעל אותו מעשה, אם עשיתי יהיה ברכה ואם חלילה לא עשיתי תהיה קללה?? הרי אם אני חייב לעשות את המעשה אז מדוע מגיע עליו ברכה... הרי אני מחוייב... ואם אני לא מחוייב לעשות את המצווה, אז מדוע קללה עם לא עשיתי???

נניח חייל שעשה מעשה גבורה למופת, מובן שיתנו לו צל"ש ועלייה בדרגה, אך לא שמענו שיתנו עונש למי שלא גילה את אותה גבורה מיוחדת... וכן להפך מי שעשה מעשה רע, אכן ייענש בכל החומרה, אך מי שלא עשה את אותו מעשה רע מדוע שיזכה לתמורה??? וכי בגלל שלא גנבתי מגיע לי צל"ש... מגיע לי ברכה???

חברה - אני מבקש מכולם להקשיב לי לפני שיוצאים למסלול כדאי שנדע כמה דברים:

תדעו - מי שילך במסלול המסומן ייהנה מהדרך.. הוא ייהנה מהנוף... ותהיה לו חוויה טובה ונעימה...

ומי שחלילה יסטה מן המסלול הוא מסתכן בהחלטה לעומק הוואדי... ואין צורך לומר שהוא עלול ליפול ולהיפצע או חלילה אל מותו...

חובה לקחת מים ולשתות בכדי לא להתייבש... מי שלא ישתה עלול להתייבש ולהסתכן...

בספר כוכבי אור מבאר שישנם שני צורות של שכר ועונש...

יש פעמים שצריך לתת עונש ושכר על פעולות עבר... ילד שעשו לו מבצע והתנהג יפה שמע בקול אמא יתנו לו ממתק... או פרס... זה שכר על העבר... וכן אם לא הקשיב... ולא שמע... ועשה ההפך מהמתבקש

'להפוך גשמיות לרוחניות'

ז: **פִּי יִהְיֶה כִּד אֲבִיּוֹן מֵאֶחָד אֲחִידָה בְּאֶחָד שְׁעָרֶיהָ בְּאֶרְצָה אֲשֶׁר הִיא אֲלֵקִידָה נִתֵּן לָהּ לֹא תִאֶמֶץ אֶת לִבָּהּ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדָהּ מֵאֲחִידָה הָאֲבִיּוֹן:** ח: **כִּי פִתַח תִּפְתַּח אֶת יָדָהּ לֹו וְהֵעֵבֵט תִּעֲבִיטְנֻוּ דִי מִחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לֹו:**

נצטוונו בפרשתנו, בכמה וכמה אנפי.. לתת צדקה לעניים... לתת מעשר לעניים... מהתבואה מהבהמות ומהממון... וכו'...

האמת שבעולם הגדול, הערך הכי נעלה הינו הממון... כל העולם כולו סובב סביב הציר הזה שנקרא כסף.... וכמה שיותר להשיג ממנו... כסף זה המנוע והמניע של כלל האנושות...

ומדוע הגלגל שמניע את העולם הינו הכסף??? בכסף ניתן לרכוש אוכל... ובגדים... והנאות... וכבוד... והצלחה... ומעמד... ומכיוון שכל אדם מעוניין בטובתו... הרי הוא מוכן לשעבד את עצמו בכדי להשיג כמה שיותר כסף... וביותר רואים את העשירים הגדולים שיש להם כסף בלי סוף... מיליארדרים שיכולים לשבת עד סוף ימיהם בנחת ובשלווה... וליהנות מפרי עמלם.. אך לא... תאוותם הוא שיהיה יותר כסף ועוד יותר... כמו שמצינו בקהלת (ה.ט.) **אֶהָב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַע כֶּסֶף... וְכֵן אָמְרוּ חֲז"ל - אִין אָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם וְחֲצִי תַאוּתוֹ בִּידוֹ יֵשׁ בִּידוֹ מִנָּה מֵתַאוּה מֵאֲתִים הַשִּׁיגָה יָדוֹ לְמֵאֲתִים מֵתַאוּה לְעִשׂוֹת אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁנָאֵמֵר אוֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׁבַע כֶּסֶף....**

ר' ירוחם לוי - הולך לתומו ברחוב בהרצליה ולפתע ניגש אליו אדם עמידי.. עשיר... מחויט... מעונב... יש לו גם רכב יוקרתי... נראה שיש לו כיסים עמוקים... הלו רבינו.. מהיכן אתה???

אני?? מעיר התורה... איפה שיש הרבה אברכים...

תגיד, מה אתה עושה ביום יום??

אני לומד תורה בכולל... משיב ירוחם...

שמע רבנו - אני מציע לך הצעה מדהימה... הצעה של פעם בחיים...

אתה תבוא לגור כאן בשכונה של הווילות בהרצליה... ואני דואג לפנק אותך גם בדירת פאר... וגם במשכורת חודשית מנופחת כל חודש... זה יגיע למיליון שקל בשנה... מה אומר רבנו?? שווה לך... צריך פה רבן כמוך...

אתה רציני??

בטח רציני - כבודו...

תשמע אני ישאל ואתייעץ עם אשתי ואני יענה לך - מה המספר שלך??

ר' ירוחם מגלגל במוחו.. איך זה נפל עלי משמים... אני יעתיק מגורים לכאן... ונרים כאן את כל הדת... אני יפתח ישיבה קטנה... זה שכונה של מיליונרים... נתרים אותם על תלמוד תורה... בית יעקב... ישיבות... שיעורי תורה... תוך עשור תהיה מהפכה בכל הרצליה בזכותי... אני חייב לשכנע את אשתי...

במשנה במסכת אבות (פ"ו מ"ט) **אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִסְמָא, פַּעַם אָחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ וּפְגַע בִּי אָדָם אֶחָד, וְנָתַן לִי שְׁלוֹם, וְהִתְנַרְתִּי לוֹ שְׁלוֹם. אָמַר לִי, רַבִּי, מֵאִיזָה מְקוֹם אָתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ, מֵעִיר גְּדוּלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אֲנִי. אָמַר לִי, רַבִּי, רְצוּנָה שֶׁתְּדוּר עִמָּנוּ בְּמְקוֹמָנוּ, וְאֲנִי אֲתֵן לָךְ אֶלֶף אֲלָפִים דִּינָרֵי זָהָב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרָגְלִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּנִי, אִם אָתָּה נֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרָגְלִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֵינִי דֹר אֶלָּא בְּמְקוֹם תּוֹרָה.**

וכאן במשנה כתוב דבר פלא... ולא מובן... מדוע רבי יוסי בן קסמא לא הלך לגור בעיר הזו במקומו... ועם האלף אלפים דינרי זהב, ואבנים טובות ומרגליות... היה מרים שם מקום תורה ענק... לשם ולתפארת... איך הוא פספס כזו הזדמנות???

ומה טענתו של ר' יוסי - איני דר אלא במקום תורה.. אכן... אבל בא ר' יוסי ותהפוך את המקום של אותו אדם, למקום תורה... הזדמנות פז...

והנראה בזה - ר' יוסי בן קסמא הבין שכשאדם ניגש לתלמיד חכם והשפה שלו היא בשפה של כסף... בכזה מקום לא שייך להקים מקום תורה הם שטופים כולם בתאוות הממון לשם ממון... הם לא צריכים אותך בכדי להקים מקום תורה.. הם צריכים את הדמות הרבנית בכדי לתלות אותה כתמונה לשכונה שלהם... הנה יש לנו רב צדיק... הוא לא ניגש אליו - בא לגור אצלנו כדי שתשפיע מתורתך על האנשים.. בא תחזק חיי תורה... אלא בא לגור ואני ייתן לך מלא כסף... רבי יוסי הבין ששם הכסף הוא הערך הכי גדול... זה ערך עליון עד כדי שזאת השפה שלהם... בכזה מקום אסור לי לגור... אני גר רק במקום תורה או שאפשר להפוך אותו למקום תורה... מקום שיש ערך יותר מתורה, אי אפשר להשפיע שם תורה...

ומעניין שרש"י בקהלת כותב - **אוהב כסף לא ישבע כסף. אוהב מצות לא ישבע מהם:** - ואולי זה מה שרש"י בא ללמד אותנו אמנם ניתן לרכוש בכסף עולם ומלואו... אך החידוש הוא שניתן בכסף לרכוש רוחניות... ניתן בכסף לרכוש מצוות... לרכוש חיי נצח... אם אתה נותן ממון לצדקה... נותן מעשר... מחזיק עני... ותומך באביון... הרי שבדבר גשמי כל כך רכשת עולם רוחני כל כך.. נתת כסף וקיבלת עולם הבא... זה דבר אדיר... ניתן לרכוש בכסף הנאות... ותאוות... ונוחות... הכל... אבל לרכוש עולם הבא??? זה חידוש של התורה... יש מי שרואה בכסף שלו תענוגות... ויש מי שרואה בכסף שלו הזדמנות למצוות... והערך האמיתי הוא שכסף הוא לא מטרה ויעד... הוא אמצעי להתקיים... אמצעי לחיות... אבל בעיקר אמצעי לרכוש קניני נצח בעולם הבא...